

OBČINA KOMEN
TURISTIČNO INFORMACIJSKI CENTER
ŠTANJEL

Štanjel 42c, 6222 Štanjel
tel.: +386 (0)5 769 00 56, +386 (0)41
383 986
e-mail: tic.stanjel@komen.si
www.kras-carso.com

PEŠPOTI PO KOMENSKEM KRASU

FABIANIJEVA POT med Štanjelom in Kobdiljem

Fabianijevo pot sestavlja več medsebojno povezanih poti, tako da lahko začnemo kar s krožno potjo okoli Štanjela, ki poteka po urejeni poti med borovci, dobrih 20m pod grajskim obzidjem. V Ferrarijev vrt stopimo skozi paviljonček s kvadratnim tlorisom ter nadaljujemo pot navzdol proti umetnemu jezercu, od kjer imamo lepo pogled na Ferrarijevo vilo na vrhu. Tale pot nam vzame približno pol ure. Pot nadaljujemo po makadamski poti mimo pokopališča sv. Gregorja, ki se nahaja na vzpetini med Štanjelom in Kobdiljem in nadaljujemo proti zgornjemu Kobdilju, kjer si lahko pogledamo Fabijanijevo domačijo z znamenito murvo, nato pa se obrnemo in nadaljujemo proti spodnjem delu Kobdila, kje vidimo v preteklosti značilne spahnjence.

Tipična "spahnjenca"

Od tu pa lahko nadaljujemo proti avstro-ogrskega pokopališču iz 1. svetovne vojne, ki se ravno tako nahaja med tema dvema vasema, iz kjer se ponovno »povzpne« v Štanjel mimo vodne črpalke, ki so jo uporabljali za potrebe železnice.

Trajanje poti: 1,5 – 2h
Informacije: TIC Štanjel.

TIC ŠTANJEL - Turistično informacijski center

Štanjel 42c, 6222 Štanjel, Tel: 00386 5 769 00 56; gsm: 00386 41 383 986; e-mail: tic.stanjel@komen.si;
www.kras-carso.com

POT KAMNA v Volčjem Gradu

Volčji Grad

Pot mimo Debele griže

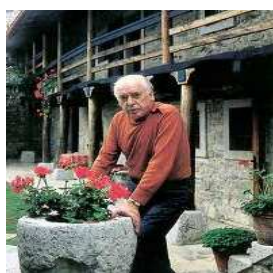
Pastirska hišica

Volčji Grad je manjša vasica na južnem pobočju Komenskega Krasa, 1,5 km oddaljena od Komna. Življenje v vasi sega v prazgodovino, kjer naj bi predniki živeli v enem večjih kraških gradišč – na Debeli griži. Delo volčjegrajskih kamnosekov se odraža na številnih lepo izklesanih »kalunah«, konzolah, cerkvenih znamenjih - pilih, stopniščih in drugih kamnitih detajlih. Med vaške znamenitosti spada podružnična cerkev sv. Janeza Krstnika, domačija znanega slovenskega esejista Marjana Rožanca, največje gradišče v občini – Debela griža, cerkvena znamenja – pili in Pot kamna. *POT KAMNA* je urejena učna pot po vasi in okolici, kjer boste lahko spoznali naravne in kulturne posebnosti Volčjega Grada, pile, »japenco« (jamo za gašenje apna), Debelo grižo (halštatsko gradišče), ostanek kamnoloma, pastirsko hiško, suhe zidove z »vrzelami« (vhodi na parcele), kraško brezno (»bezen«), dolino »Globočnjak«, kaverne, kale, obzidano vrtačo.

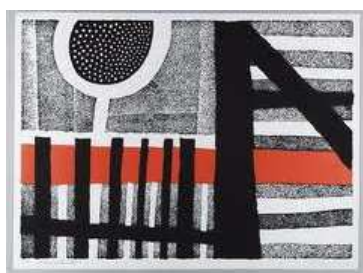
Dolžina poti: 4 km

Informacije: Društvo Debela griža, Tel: 00386 (0)41 893 531, www.volcjigrad.com

SPACALOVA POT oziroma SPACALOV POHOD med Škrbino in Štanjelom

L. Spacal

Štanjel

Organiziran pohod se izvede enkrat v letu (začetek maja), ampak pot je urejena vse leto, tako da hoda željnimi ni ovir, da se ne bi kadarkoli podali čez kraško pokrajino, od kraja bivanja ter ustvarjanja sicer v Trstu rojenega Lojzeta Spacala, verjetno najbolj znanega kraškega slikarja, do umetnine same po sebi – Štanjela.

Poti se lahko lotite s katerekoli smeri, opisali jo bomo, tako da začnemo v Škrbini: začnemo pri nekdanji šoli mimo vojaškega pokopališča, kjer je L. Spacal pokopan, potem pa se podamo po makadamski poti mimo Rubij do odcepa, do glavne ceste. Previdno prečkamo cesto Komen – Branik in gremo naprej po makadamski poti proti Malemu dolu. Pot nadaljujemo skozi vas nato po kolovozu

TIC ŠTANJEL - Turistično informacijski center

Štanjel 42c, 6222 Štanjel, Tel: 00386 5 769 00 56; gsm: 00386 41 383 986; e-mail: tic.stanjel@komen.si;
www.kras-carso.com

in gmajni proti Kobjeglavi mimo Čotnega kala po vasi do cerkve sv. Mihaela. Po postanku krenemo naprej proti Štanjelu.

Dolžina poti: cca. 14km, nezahtevna

Informacije:

Grad Štanjel – Galerija L. Spacala, Tel: +386 (0)5 769 01 97, gradstanjel@guest.arnes.si

Društvo vrt Škrbina, Tel: 00386 (0)31 267 529, www.storija.info, www.kras-carso.com

POT DEVETIH KALOV – Kobjeglava

Pot pričnete na placu v Kobjeglavi, kjer vas pozdravijo informacijske table z zemljevidom poti. Pot vas bo vodila po pretežno borovem gozdu, manjši del poti pa je speljan po vaseh Kobjeglava in Tupelče.

Plac v Kobjeglavi in spomenik NOB

Kal je plitva kotanja na kraških tleh, kjer se zbira deževnica. Voda ne pronica v notranjost ozemlja, ker je dno prekrito z neprepustno plastjo gline ali ilovice. Naravni kal nastane, ko se na dnu vrtače zbere plast gline, to je usedlin, ki so nastale s kraškim preperevanjem. Ker je ta plast neprepustna, se deževnica na njej ustavi in ustvarja naravni zbiralnik vode, ki je bil v preteklosti predvsem namenjen napajanju živine.

Kal Dolc

Avtor: Dragan Furlan

Na poti si lahko ogledate naravne in kulturne znamenitosti kot so spomenik NOB na placu v Kobjeglavi, po obeh vaseh so tudi vaški vodnjaki – štirne, tako pomembni zbiralniki pitne vode na Krasu in kalune, ki varujejo kraške domačije pred burjo. Ustavite se lahko tudi pri cerkvi sv. Mihaela, ki je svojo končno podobo dobila v 17. stoletju. Glavni oltar je eden najlepših kamnitih baročnih oltarjev na širšem področju Primorske.

Domačija

Štirna

Avtor: Dragan Furlan

V gozdu za vasjo je prikazano tudi smolarjenje, pridobivanje smole ki so jo do nedavnega uporabljali v kemični industriji prvotno pa so smolo uporabljali za izdelavo bakel in za zažigalne puščice. Ob poti najdemo rastišča različnih vrst cvetic, redke trave in zelišča pa tudi zanimive in redke živali.

Dolžina poti: cca. 7 km

Informacije: KUTD Kraški slavček Kobjeglava Tupelče, tel.: 00386 (0)31 203 712, kraski.slavcek@gmail.com

IZLET PO ZALEDJU SOŠKE FRONTE NA KRASU - Škrbina

Izhodišče za izlet je pred nekdanjo šolo v Škrbini, od koder krenemo v Dolenji konec, južni del vasi. Na razpotju pri koritu zavijemo levo med stare hiše, kjer jo na naslednjem razpotju uberemo desno, ven iz vasi na kolovoz proti Svetemu. Kmalu pridemo v gozdu, skozi katerega se blago vzpenjamo do Sv. Miklavža.

Cerkev Sv. Antona v Škrbini

Z utrjenega Miklavža se spustimo v vas Sveto. Med kamnitimi domačijami – ena je mogočnejša od druge – se sprehodimo do cerkve sv. Tilna.

Znamenita oktagonalna ladja v cerkvi Sv. Tilna v Svetem

Če se od cerkve mimo nekdanje gostilne premaknemo v smeri Lipe, kamor smo namenjeni, opazimo na desni vojaško pokopališče. Naprej od pokopališča, že izven vasi, na razpotju krenemo naravnost na makadamsko cesto. Že po slabih dvesto metrih, ko pridemo iz gozdička, zavijemo levo, nato pa po sto metrih desno. Znajdemo se na trasi vojaške železnice iz prve svetovne vojne, ki je povezovala Dutovlje prek Komna s Kostanjevico.

Spomenik na vojaškem pokopališču v Svetem

Pot po trasi železnice nas pripelje na razpotje, kjer traso železnice prečka kolovoz, ki gre iz Lipe proti Ivanjemu Gradu. Tu se naš izlet združi z izletom med Temnico in Lipo, ki uporabi nadaljevanje železnice proti Temnici. Mi pa zavijemo desno na kolovoz proti Lipi. Od cerkve v Lipi krenemo navzgor mimo pokopališča. Na razpotju na robu vasi zavijemo levo. Po dobrih sto metrih smo pri odcepu poti do dveh vojaških pokopališč.

Od pokopališč se vrnemo na makadamsko cesto in gremo po njej naprej do ceste, ki Lipo povezuje z Dornberkom v Vipavski dolini. Nekaj sto metrov ji sledimo, nato pa na ovinku zavijemo navzdol do Šibeljev.

Iz Šibeljev gremo po kolovozu do Poljan, kjer prečkamo cesto Škrbina-Lipa in se podamo do stare poti, med kamnite zidove ujet kolovoz. Tik pred vasjo gremo mimo kala Bačilo, kjer se je nekdanj napajala živina, danes pa je voda pribežališče številnim vodnim živalim in rastlinam. Škrbino dosežemo v Dolnjem koncu, od koder se skozi vas sprehodimo še do izhodišča pri šoli in tako zaključimo izlet.

Dolžina: 12,2 km

Informacije: Društvo vrt Škrbina, Tel: 00386 (0)31 835 965, www.storija.info, www.kras-carso.com

IZLET NA JUŽNI BRANIK SOŠKE FRONTE – Brestovica

Izhodišče krožne poti na Grmado je pred nekdanjo šolo v Dolenji Brestovici, zgrajeni med obema svetovnima vojnama. Od tam se prek Polja podamo v kilometer oddaljeno Gorenjo Brestovico. Malo naprej od kamnitega znamenja zavijemo desno na kolovoz, ki nas med vinogradi pripelje v vas, stisnjeno na vzhodnem robu Polja. V Gorenji Brestovici zavijemo desno proti vznožju hriba in se vzpnemo do cerkvice svete Anastazije.

Cerkvica sv. Anastazije v Brestovici

Od cerkve se mimo majhnega kala Tuklca podamo do ostankov hiš na Kuclju. Na Kuclju se pot obrne proti jugu, po pobočju navzgor. Čez približno pol ure dosežemo razpotje, kjer se levo odcepi kolovoz, ki mimo razgledišča pelje do naslednjega razpotja za Vrščem. Če gremo levo, se po dobrih dvesto metrih znajdemo pri zanimivih kavernah v eni od vrtač.

Pogled na Grmado, kjer je bilo za časa 1. svetovne vojne bojišče.

Vrnemo se na razpotje za Vrščem in se podamo navkreber. Od stražnice tik ob meji prispemo do kolovoza, ki pod Ostrim vrhom vodi v Cerovlje. Po njem se spustimo proti severu do razpotja, kjer se ponovno podamo navzgor proti vrhu Grmade. Vse ožji in vse bolj strm kamnit kolovoz nas tik ob meji z Italijo pripelje do naslednje ceste, ki je nekoč povezovala Medjo vas s Cerovljami, promet po njej pa je prekinila državna meja. Cesto zgolj prečkamo in se po stezi vzpnemo čez vršno pobočje Grofovih hribov. Grofovi hribi so le del plečatega hriba Grmada, ki je najbolj znan iz časa soške fronte. Med pričami te zgodovine je tudi Grofova jama. Vhod vanjo je tik pod najvišjo točko našega izleta.

Grofova jama

Na ploščadi nad vhodom v jamo, kjer je bil tudi topniški položaj, se nam razprejo čudoviti pogledi na kraje pod nami. Pot nas vodi v jugozahodni smeri do naslednjega razgledišča na Jastrebu. Z njega se spustimo do ceste na sedlu med Jastrebom in sosednjo Gredino. Cesto, ki pelje na italijansko stran, zgolj prečkamo in se podamo proti Gredini. Odcep nas privede na razgledni vrh, obdan z mogočnim kamnitim okopom.

Vrnemo se na stezo pod Gredino in si malo nižje, pod sosednjim Vršičem, ogledamo še ostanke nekdanje apnenice.

Steza oziroma kolovoz, ki preči pobočje nad Brestovico, nas pripelje do gozdne ceste, po kateri ob pogledu na Polje zložno sestopamo proti Brestovici. Skozi Dolenjo Brestovico se mimo cerkve vrnemo do izhodišča pri šoli na robu vasi.

Vsako zadnjo nedeljo v mesecu oktobru, Turistično društvo Brest organizira tradicionalni Pohod po sledih soške fronte. Prireditelj je po padcu državne meje dobila čezmejni značaj. Pohodniki tako lahko obiščejo sosednji zamejski vasi Cerovlje in Medjo vas, ter tako hodijo po obeh straneh nekdanje frontne črte Soške fronte.

Dolžina: 9,3 km

Trajanje: 3-4 ure

Informacije: TD BREST Brestovica pri Komnu, Irena Švigelj, Tel: 00386 (0)40 815 552, 00386 (0)5 766 43 34, irena.svigelj@siol.net, www.brestovica.com; www.kras-carso.com; www.storia.info.

SVETO SKOZI VSE LETO – Sveto

Sveto je tipična kraška vas na 320 metrih nad morjem, ki jo z južne strani omejujejo vinogradi kraškega terana na najplodnejši kraški zemlji, s severa tipične kraška gmajna, na vzhodu jo ščiti bogat hrastov gozd in travniki. Jedro vasi je Briteh, kjer je na vaške placu znamenita cerkev sv. Tilha izjemne arhitekture z najstarejšo letnico 1576. Na placu je brjar – vaško plesišče in večstoletna lipa. Ob glavni cesti najdemo še vaški vodnjak iz leta 1858, spomenik padlim v NOV ter vojaško pokopališče iz I. svetovne vojne.

Sveto pri Komnu

Izhodišče vseh treh poti je na križišču pri cerkvi sv. Tilha. Cerkev – v osnovi iz 16. stoletja – je vsekakor vredna podrobnega ogleda predvsem v notranjosti, kjer se nam razkrije v tlorisu osmerokoten prostor, katerega posebnost je nosilni steber, ki nosi »dežnikasto« ostrešje.

Osmerokotna ladja v cerkvi Sv. Tilha

TIC ŠTANJEL - Turistično informacijski center

Štanjel 42c, 6222 Štanjel, Tel: 00386 5 769 00 56; gsm: 00386 41 383 986; e-mail: tic.stanjel@komen.si;
www.kras-carso.com

Krožna pot 1 – Arhitekturna pot:

Tako bi jo lahko imenovali zato, ker je poudarek na zanimivi naselbinski dediščini vasi: kraških domačijah, borjačih, portalih, jertah, vodnjakih. Od izhodišča krenemo po cesti mimo nekdanje šole proti Dolnji vasi. Najprej se odpravimo na južni rob vasi do Žagonje kaverne, ki je spomin na I. svetovno vojno, nato pa se sprehodimo med stisnjenimi domačijami Dolnje vasi. Ob pogledu na cerkev nas makadamska cesta pripelje do ceste proti Lipi. Za križiščem nas kal pospremi do manjše skupine hiš v Samčih. Rastlinjak najavi Gornjo vas, kjer se začne strnjene del vasi, ki kot polkrog obrobja dolino, po kateri se vijejo vinogradi, dno pa zaseda vojaško pokopališče. Kratek presledek med Gornjo in Srednjo vasjo zaseda obzidana lokev, kjer so do I. svetovne vojne zajemali pitno vodo. V Srednji vasi mogočne domačije s slikovitimi portali ne dopuščajo nikakršnega ugibanja, zakaj temu delu pravijo Bogati konc. Po vzhodnem robu vasi se vrnemo na izhodiščno točko pr cerkvi.

Dolžina: 2,2 km

Krožna pot 2 – Zgodovinska pot:

Poudarek poti je na ogledu prazgodovinskega gradišča Martinišče severno od vasi. Začetni del poti je do Gornje vasi enak kot pri prvi poti; tam pa zavije proti rahlo dvignjenemu svetu, kjer so v obliki dolgih kamnitih nasipov ohranjeni ostanki gradišča, v njihovem zavetju pa travniki, vinogradi in z grmovjem in drevjem zaraščene nekdanje obdelane površine. Najvišja točka vzhodnega dela nosi ime po sv. Miklavžu. Na vzvišeni točki je namreč na začetku našega tisočletja stala cerkvica, ostanki ruševin pa naj bi pripadali tudi protiturškemu taboru. Miklavževo ime nosi tudi lokev, mimo katere vodi pot proti vrhu. Pod vrhom se priključimo na kolovoz iz Svetega proti Škrbini, po katerem so nekdanj hodili v mlin in kovačijo v Škrbino ali obdelovat vinograde v Vipavski dolini. Izkoristimo ga, da se po razglednem robu vrnemo nazaj v vas, kjer se priključimo na prvo pot.

Dolžina: 3,284 km

Krožna pot 3 – Naravoslovna pot:

Do Dolnje vasi sledimo prvi poti nato pa iz vasi zavijemo v gozd. Obiščemo gmajnati predel zahodno in severno od vasi. Nekoč se je tu pasla živina, očiščene predele so kosili, na dnu ograjenih vrtač pa so bile skrbno obdelane njivice. Danes pokrajino vse bolj obvladuje gozd. Med bori, gabri in jeseni se skrivajo kamniti zidovi, ki so razmejevali obdelane parcele in usmerjali kolovoze. Prav hoja po kolovozih, ujetih med kamnite zidove, predstavlja značilno doživetje poti. Še bolj pa preseneti skrita in pozabljena dediščina prve svetovne vojne. Od Svetega je proti Kostanjevici vodila vojaška železnica in po kamnitem nasipu opuščene trase nas vodi kar lep kos poti. Najbolj oddaljena točka poti je Globoki dol. Skoraj 50 metrov globoka vrtača na svojem ravnem dnu skriva kar nekaj zanimivosti. Najbolj izstopa velikanska jelka, ena največjih na Krasu. Nič kaj veliko ne zaostaja njena soseda smreka. Po robu in na pobočjih je tudi vse polno jam. Večinoma so delo človeških rok, ki so tu kopale pesek. Iz Globokega dola se obrnemo nazaj k vasi. Kmalu nas veliki kamniti nasipi opozorijo, da se bližamo Martinišču in s tem priključku na drugo pot, ki nas med ostanki gradišča popelje v vas.

Dolžina: 5,460 km

Informacije: Vaška skupnost Sveto, Boštjan Lozej, 00386 (0)41 352 479